

چرا ماه رجب «شهر الله الاصم» است

رجب فرصتی برای خداشناسی و خودسازی است و در فضیلت آن همین بس که در صحرای محشر...

رجب فرصتی برای خداشناسی و خودسازی است و در فضیلت آن همین بس که در صحرای محشر در میان همه دل نگرانیها، آوایی طنین انداز می‌شود که " این الرجبیون " کجایند کسانی که ماه رجب را محترم شمرده و اعمالی از آن ماه را انجام داده اند؟ و بدین ترتیب آن افراد از دیگران جدا شده و به رضوان الهی داخل می شوند.

امام صادق (ع) در مورد کرامت و فضیلت این ماه می‌فرماید: آنگاه که قیامت بر پا شود منادی الهی فریاد می‌زند این الرجبیون؟ کجایند آنان که ماه رجب را گرمی داشتند و از آن بهره‌ها بردند از آن انبوه جمعیت، گروهی برخیزند که نور جمالشان محشر را روشن کند بر سر آنان تاج‌های شاهی که مرصع به در و یاقوت است قرار دارد و در طرف راست هر نفر از آنان هزار فرشته و در سمت چپ نیز هزار فرشته به او کرامت و تعظیم الهی را تبریک گویند؛ از جانب الهی ندا آید: بندگانم و کنیزانم به عزت و جلالم سوگند، شما را جایگاه و مقام گرمی و عطایای فراوان دهم و شما را در جایی جای دهم که از زیر آن نهرها جاری است و شما در آن جاوید خواهید بود زیرا شما داوطلبانه برای من در ماهی که من بزرگش داشتم روزه گرفتید پس خطاب به فرشتگان فرماید: فرشتگان من بندگان و کنیزان من را به بهشت داخل کنید در اینجا امام فرمودند این پاداش برای کسانی است که يك روز از اول یا وسط یا آخر ماه رجب را روزه بدارند.

پیامبر گرمی اسلام (ص) نیز در بیان عظمت و اهمیت ماه رجب می‌فرماید: خداوند متعال در آسمان هفتم فرشته‌ای به نام داعی قرار داده است هرگاه ماه رجب فرا رسد آن فرشته دعوت کننده هر شب تا به صبح گوید: خوشا به حال کسانی که به ذکر الهی مشغولند خوشا به حال کسانی که با میل و رغبت تمام رو به سوی درگاه خدا آرند و خداوند می‌فرماید: من همنشین کسی هستم که با من همنشین باشد و مطیع کسی هستم که فرمان مرا ببرد و آمرزنده‌ام کس را که از من طلب آمرزش کند این ماه رجب ماه من، بنده هم بنده من و رحمت هم از آن من است. هر کس مرا در این ماه بخواند پاسخ مثبت دهم و هر کس از من چیزی بخواهد به او عطا کنم و هر کس از من هدایت جوید هدایتش کنم و من این ماه را وسیله ارتباط بین خود و بندگانم قرار داده‌ام پس هر کس به آن چنگ زند به من می‌رسد.

ماه رجب از جمله فرصتهایی است که باران رحمت الهی جاری است و تشنگان زلال حق و معرفت به خوبی می توانند از آن سیراب شوند. حضرت محمد(ص) در این باره می‌فرماید: رجب، "شهرالله الأصم" است و بدان سبب آن را "اصم" نامیدند که هیچ ماهی به پایه عظمت آن نمی‌رسد... بدانید که رجب ماه خدا، شعبان ماه من و رمضان ماه امت من است، پس هرکس یک روز از رجب را روزه بدارد، مستحق رضوان الهی گردد و روزه اش غضب الهی را خاموش کند و خداوند دری از درهای جهنم را بر او ببندد. اگر کسی به اندازه تمام زمین طلا انفاق کند، برتر از روزه یک روز آن نخواهد بود... هرگاه شب شود، دعایش مستجاب خواهد بود.

درباره اینکه چرا ماه رجب را شهرالله الاصم می‌نامند، در لغت نامه‌ها چنین آمده است که "تازیان ماه رجب را شهرالله الاصم خواندندی زیرا در آن ماه آواز فراخواندن به جنگ مانند «ای فلان به جنگ گرای» شنیده نمی‌شود و هم آوای شیهه اسب و کشیدن شمشیر از نیام در این ماه بگوش نمی‌رسد زیرا آنان در این ماه به سبب بزرگداشت آن از جنگ دست بازمی‌داشتند.

ماه رجب، ماه بسیار شریف و پربرکتی است که اعمال بسیاری از سوی پیامبر اکرم (ص) و امامان معصوم (ع) برای آن ذکر شده است. اعمالی که برای این ماه در روایات ذکر شده، به دو گونه است؛ قسمتی از این اعمال مربوط به همه روزهای ماه است؛ مانند روزه گرفتن و بعضی از اذکار و ادعیه و قسمت دیگر آن مربوط به زمان‌های مخصوصی از این ماه، مانند اعمال و دعاها و نمازهایی که برای هر شب و روز این ماه وارد شده است و همچنین اعمالی که در ایام البیض (روز سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم هر ماه قمری) سفارش به انجام آن گردیده است.

الف) اعمال مشترک ماه رجب

روزه: در این ماه بر روزه مؤمنان تأکید شده است چنانکه امام صادق(ع) فرمود: حضرت نوح(ع) در روز اول ماه رجب سوار بر کشتی شد و به همراهان دستور داد، این روز را روزه بگیرند و فرمود هر که این روز را روزه بدارد آتش جهنم یک سال از او دور شود و کسی که هفت روز از این ماه را روزه بدارد هفت درب جهنم بر او بسته شود و اگر هشت روز روزه بدارد هشت درب بهشت به روی او باز می‌شود و کسی که پانزده روز روزه بدارد خداوند حواچ او را بر آورده کند و کسی بیشتر از این مقدار روزه بگیرد خداوند افزون به او عنایت کند.

امام کاظم (ع) نیز در فضیلت روزه داری این ماه فرمود: رجب، نام رودی است در بهشت که از شیر سپیدتر و از عسل شیرین‌تر است، کسی که یک روز از ماه رجب را روزه بگیرد خداوند متعال از آن رود به او می‌نوشاند.

و نیز حضرت در حدیثی دیگر فرمود: ماه رجب، ماه بزرگی است که در آن (پاداش) حسنات چند برابر است و گناهان (آدمی) در آن آمرزیده می‌شود. کسی که یک روز در ماه رجب روزه بگیرد، آتش جهنم به اندازه یک صد سال از او فاصله می‌گیرد، و کسی که سه روز (در این ماه) روزه بگیرد، بهشت برای او واجب می‌شود.

اذکار مخصوص: یکی از اعمال توصیه شده از سوی ائمه معصوم(ع) ذکر مخصوص ماه رجب به ویژه ذکر «تهلیل» است چنانکه رسول خدا (ص) فرمود: کسی که هزار مرتبه در این ماه «لا إله إلا الله» بگوید خداوند صد هزار پاداش در نامه عمل او می‌نویسد و نیز حضرت در حدیثی دیگر می‌فرماید: کسی که در ماه رجب صد مرتبه این ذکر را بگوید "أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ" و بعد از پایان آن انفاقی کند، خداوند امر او را به رحمت و آمرزش پایان برد و ... و هنگامی که خداوند را در روز قیامت ملاقات کند خداوند به او گوید: به سلطنت من اقرار کردی پس هر درخواستی داری بنما تا اجابت کنم که کسی جز من نمی‌تواند خواسته‌های تو را برآورد.

ب) اعمال مخصوص ماه رجب:

از اعمال مخصوص این ماه نمازهایی است که در هر شب باید خوانده شود و کیفیت آن در روایات آمده است. از جمله اعمال مخصوص: "غسل شب اول، شب پانزدهم، شب آخر، نمازهای شب جمعه اول ماه رجب (لیلة الرغائب) نمازهای شب سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم (لیالی البیض)، انجام عمره، زیارت امام حسین (ع) و زیارت امام رضا (ع) است.

رجب، ماه دعا و نیایش، خودسازی، ماه نماز و استغفار و آمرزش، ماه زیارت و دیدار اولیای الهی، ماه تهذیب اخلاق و رفتار، ماه پاکی جسم و جان، ماه ذکر توحید و تسبیح و تحمید، ماه بیعت و صلوات بر پیامبر و خاندان پاک او، ماه اعتکاف، ماه روزه داری و احسان و نیکوکاری و ماه شب زنده داری است، به گونه ای که پیامبر گرامی اسلام(ص) در بیان عظمت و اهمیت ماه رجب می‌فرماید: خدای متعال، در آسمان هفتم، فرشته ای به نام "داعی" قرار داده است. هرگاه ماه رجب فرا رسد، آن فرشته دعوت کننده، هرشب تا به صبح گوید "خوشا به حال کسانی که به ذکر الهی مشغولند، خوشا به حال کسانی که با میل و رغبت تمام، رو به سوی درگاه خدا آورند".

یکی از کارهای مهم و شایسته در ماه رجب کمک به مستمندان است. امام صادق(ع) از پدران گرامیش از امام علی(ع) نقل می‌کند که آن حضرت فرمود: ... هرکس به خاطر خدا در ماه رجب صدقه بدهد، خداوند وی را آنچنان اکرام فرماید که نه چشمی دیده و نه گوشی شنیده و نه بر قلب انسانی خطور کرده باشد.

علاوه بر توصیه به قرائت «زیارت رجبیه»، در این ماه بر اعتکاف نیز تأکید شده است. روزهای اعتکاف از ایام پربرکت ماه رجب است که همزمان با ولادت حضرت علی(ع) شروع شده و تا سه روز ادامه دارد. این ایام که سه روزه است به روزه داری و دعا در مساجد می‌گذرد. اعتکافی که انسان را برای چند روز از تمام مشغولیت‌های زندگی مادی دور کرده و آن را معطوف به خداوند می‌کند.

دعای ماه مبارک رجب

این دعای کوتاه، اما پرمعنا، پس از نمازهای یومیه به صورت تعقیبات خوانده می‌شود و فضیلت بسیار دارد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا مَنْ ارْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَ اَمِنْ سَخَطُهُ عِنْدَ كُلِّ شَرٍّ يَا مَنْ يُعْطِي الْكَثِيرَ بِالْقَلِيلِ يَا مَنْ يُعْطِي مَنْ سَأَلَهُ يَا مَنْ يُعْطِي مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهُ تَحَنُّنًا مِنْهُ وَ رَحْمَةً اَعْطِنِي بِمَسْئَلَتِي اِيَّاكَ جَمِيعَ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ جَمِيعَ خَيْرِ الْآخِرَةِ وَ اصْرِفْ عَنِّي بِمَسْئَلَتِي اِيَّاكَ جَمِيعَ شَرِّ الدُّنْيَا وَ شَرِّ الْآخِرَةِ فَاتَهُ غَيْرُ مَنفُوصٍ مَا اَعْطَيْتَ وَ زِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ يَا كَرِيمُ . يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ يَا ذَا التَّعَمُّاءِ وَالْجُودِ يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ حَرِّمْ شَيْئَتِي عَلَى النَّارِ .

به نام خداوند بخشنده مهربان

ای که برای هر خیری به او امید دارم و از خشمش در هر شری ایمنی جویم. ای که عطای بسیار در برابر طاعت اندک می‌دهد. ای که عطا کنی به هرکه از تو خواهد. ای که عطا کنی به کسی که از تو نخواهد و نه تو را بشناسد. از روی نعمت بخشی و مهرورزی عطا کن به من به خاطر درخواستی که از تو کردم؛ همه خوبی دنیا و همه خوبی و خیر آخرت را و بردار از من به خاطر همان درخواستی که از تو کردم، همه شر دنیا و شر آخرت را. بیفزای بر من از فضلت ای بزرگوار. ای صاحب جلالت و بزرگواری ای صاحب نعمت و جود ای صاحب بخشش و عطا حرام کن محاسنم را بر آتش دوزخ.

اعمال شب اول ماه رجب

این شب، شب شریفی است و در آن چند عمل وارد شده است:

- وقتی هلال ماه دیده شد فرد بگوید: اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

خدایا این ماه را بر ما نو کن به امنیت و ایمان و سلامت و دین اسلام پروردگار من و پروردگار تو (ای ماه) خدای عزوجل می باشد.

- از حضرت رسول (ص) منقول است که چون هلال رجب را می دید می فرمود: اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا شَهْرَ رَمَضَانَ وَاعْتِزَّ عَلَى الصِّيَامِ وَالْقِيَامِ وَحَقِّطِ اللِّسَانَ وَغَضِّ البَصَرَ وَلَا تَجْعَلْ حَظَّتَا مِنْهُ الْجُوعَ وَالْعَطَشَ.

خدایا برکت ده بر ما در ماه رجب و شعبان و ما را به ماه رمضان برسان و کمکمان ده برای گرفتن روزه و شب زنده داری و نگهداری زبان و پوشیدن چشم و بهره ما را از آن ماه تنها گرسنگی و تشنگی قرار مده.

- غسل

حضرت رسول اکرم(ص) فرموده‌اند: هر کس ماه رجب را درک کند و اول و وسط و آخر آن ماه را غسل نماید، از گناهان خود پاک می‌شود مانند روزی که از مادر متولد شده است.

- زیارت امام حسین (ع)

- بعد از نماز مغرب 20 رکعت، یعنی 10 نماز دو رکعتی نماز گزارده شود. تا خود، اهل، مال و اولادش محفوظ بماند و از عذاب قبر در پناه باشد.

- بعد از نماز عشا دو رکعت نماز گزارده شود: در رکعت اول حمد و آلم نشرح یک مرتبه و توحید سه مرتبه و در رکعت دوم حمد و آلم نشرح و توحید و معوذتین خوانده شود و پس از سلام، سی مرتبه لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بگوید و سی مرتبه صلوات بفرستد تا حق تعالی گناهان او را بیامرزد مانند روزی که از مادر متولد شده است.

- احیای شب اول ماه: شیخ طوسی در «مصابح المتجهد» از امام صادق(ع) از جدش از امیر مؤمنان علی(ع) نقل کرده است که آن حضرت دوست داشت که در چهار شب از شبهای سال، فارغ از هر چیز، به عبادت بپردازد: شب اول ماه رجب، شب نیمه شعبان، شب عید فطر و شب عید قربان.

اعمال اولین روز رجب المرجب

این روز، روز شریفی است که در آن روزه، غسل و زیارت امام حسین (ع) سفارش شده است.